

# LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 16.

Ljubljana, dne 15. avgusta 1923.

Leto II.

## Škandal.

Mizar Barbič Franc ima to smolo, da ima deloma silno slabe zobe, deloma jih pa sploh nima. Da ima vsled te napake glede prebave velike težkoče, to bo razumel vsak lajik in ni potrebno zato nobeno posebno zdravniško mnenje in nobene zdravniške sodbe. In tako, kakor bi napravil vsak pameten človek, tako je napravil tudi s. Barbič: šel je v bolniško blagajno, v katero plačuje lep del svojega poštenega zaslužka, ter zahteval, da se mu da napraviti zobovje. Bilo je to meseca decembra 1922 in sedaj, čujte in strmite, danes smo že sredi avgusta 1923, a s. Barbič pa še danes čaka na svoje zobovje!

Ali najlepše je na stvari sledeče: s. Barbič je pred kratkim zgubil daljša dva zoba, kar pomenja, da bo mož imel še večje težave; zato je vnovič šel k okrožnemu uradu v Ljubljani ter je urgiral zobovje; ob enem je tudi povedal, da ima zopet dva zoba manj. In kaj mu je dejal zdravnik — bil je menda dr. Zajc? Rekel je, da se mora za ta dva zoba napraviti novo vlogo na Središnji ured v Zagreb.

Tako torej. S. Barbič čaka na prvo zobovje reci in piši že šest mesecev; sedaj naj poteče še daljših devet mesecev za druga dva zoba, to bo skupaj osemnajst mesecev. Če bo s. Barbiču sreča mila in se prvotni „akti“ niso zgubili, tedaj gospodje v Zagrebu ali pri okrožnem uradu v Ljubljani bodo prišli na sled, da se Barbičevi akti prav za prav ne ujemajo, ker se gre v prvih aktih za več zob, v drugih aktih pa samo za dva zoba. Treba bo torej dognati, kateri akti so ta pravi, in v to svrho izročiti vso zadevo ponovnemu poslovanju. Nastali bodo novi akti. Ti novi akti bodo v primernih intervalih, ki bodo vsaj za 100% daljši kakor direktorski dopusti, romali sem in tja tako dolgo, da se v Ljubljani ali Zagrebu „začasno“ polože ad akta. To zna trajati najmanj vsaj tudi devet mesecev. Mizar Barbič bo čakal torej še 27 mesecev.

Ali s tem še procedura ne bo končana, kajti preti nevarnost, da se nekega lepega dne bo s. Barbič zopet oglasil pri okrožnem uradu v Ljubljani z naznanilom, da sploh nima nobenega zoba več. Zmešnjava bo popolna, ker se k prejšnjim aktom bo pridružil zopet nov akt in se bo radi „vestnega“ poslovanja moralo uradno poslovanje ponoviti ter dognati, kako to, da je število zob v posameznih aktih drugačno, in če v Ljubljani morda ne živi še kak drug Barbič, ki bi se z zobmi hotel okoristiti na račun prvega. Med tem poteče seveda daljših devet mesecev, vsega skupaj torej „še“ 36 mesecev. Sodrug Barbič pa bo na svoje zobovje čakal še. Te-

kom tega časa bodo iz Barbičevih aktov nastali fascikeljni, kojih teža bo šla do meterskih stotov. In ker je takih slučajev kakor Barbičev silno mnogo, ne bo družega kazalo, kakor da središnji nered, pardon ured v Zagrebu skliče par sej upravnega sosveta, na katerih naj se reši predlog, da se za ureditev in rešitev Barbičevih aktov nastavi v Zagrebu in v Ljubljani po par uradnikov in po par tipkaric.

Središnji urad v Zagrebu se bo moral postaviti na stališče, da njegov aparat, ki sestoji samo s par sto uradnikov in tipkaric, takega navala aktov zmagati ne more. Drugih par sto uradnikov in tipkaric okrožnega urada v Ljubljani tudi ne zmore vsega. Ko bo to urejeno in ko bodo novim uradnikom in tipkaricam določene plače se prične uradno poslovanje z Barbičevimi akti iznova. Koliko časa po to poslovanje trajalo se v naprej določiti ne da. Nastane samo še vprašanje, kaj bo med časom z Barbičem samim, to pa je več ali manj „postranskega pomena“. Lahko se sicer pripeti tudi to, da Barbič vsled ovir pri prebavljanju dobi jetiko in da se bo podal k Sv. Križu, predno bodo njegovi akti rešeni, kar pa bo njegova stvar. Glavno je, da bodo vsi akti rešeni pravilnim uradnim potom. Končno pa se mora sedanjemu aparatu bolniškega zavarovanja priznati, da je njegovo gospodarstvo zasnovano na najboljših principih moderne ekonomije, kajti s. Barbiču bo zavod v tem slučaju izplačal samo pogrebno, vse druge stroške, ki bi drugače bili v zvezi z nabavo zob, pa si prihrani.

Mi vas, sodrugi, sicer že slišimo, kako kolnete, kako se pridušate in pravite, naj vso to sodrgo, katera se je na vaše stroške usidrala pri bolniškem zavarovanju, vrag vzame in da požira vse to, kar prav za prav plačujete za to, da v slučaju potrebe dobite, kar vam gre. Ali nikar ne pozabite, da vas imajo v Ljubljani in v Zagrebu kar po tisočkrat zapisane in da je že to nekaj vredno. Če pri iskanju slučajno ne morejo nobenega dobiti, se gospodom pač ne sme zameriti. Popolnoma izključeno je, da bi se več sto osebja v Ljubljani in v Zagrebu pečalo z vsakim slučajem posebej. Zato počakajmo in potrpijmo, morda se bo ta aparat pokazal na svoji višini v slučaju kake epidemije. Zakaj bi se torej razburjali, saj je bolje, da se pri bolniškem zavarovanju ne dela razlika, bolje je, da ostane vse lepo na papirju v aktih. Ako bi se enemu ustreglo in drugemu ne, bi to dišalo po protekciji in korupciji, zato naj ostaja vse lepo v aktih; gospodje že vedo, kaj delajo. Končno pa imajo pri bolniškem zavarovanju tudi še družega posla v izobilici. Veliko skrb in preglavic povzroča gospodom često, čigava znanka ali prijateljica naj se sprejme v službo. Cela krdela devojk po posameznih pisarnah imajo

včasih sicer nekoliko duha po haremi, ali če se upošteva, da morajo biti gospodje utrjeni že od samega gledanja zaprašeni kopic delavskih aktov, tedaj je kaka malenkostna šala ali nedolžen poljub gotovo na mestu. Akti naj ostanejo akti, jih nihče ne odnese, delavci pa počakajo, kakih devet mesecev gori ali doli, to vendar ne igra nobeno vlogo, prispevke delavci itak morajo plačevati. Mačkine solze tudi niso te le stvari.

Gre se gospodi namreč tudi za to, da se ustvari čimveč šarž in to radi napredovanja. Mislimo, da nam sodrugi lesni delavci ne bodo zamerili, če se dovolimo svetovati višji gospodi pri bolniškem zavarovanju, da bi se njihovo napredovanje dalo pospešiti in olajšati, če bi se poleg naslovov šarž, kakor načelnik, podnačelnik, ravnatelj, generalni ravnatelj itd., uvrstile še šarže, kakor parasit prve, druge in tretje stopnje, generalni zajedač, trot prve, druge in tretje stopnje, generalni trot, koritar prve, druge in tretje stopnje, generalni koritar itd. Haj! koliko dejanskemu stanu primernih naslovov!

Kaj boste, sodrugi, godrnjali zaradi zobovja, nerešenih nezgodnih rent, neizplačane bolniške podpore itd. Pomislite, da ima gospoda ves čas polno posla s sestavo službene pragmatike, v katero se vsakdo v potu svojega obraza trudi spraviti to, kar njega osebno tangira. Tu ne gre za določitev plač zlasti načelnikom, raznim šefom, ravnateljem in generalnim ravnateljem, za ureditev draginskih doklad, družinskih doklad, novoletnih daril, funkcijskih doklad, za izredne doklade na potovanju, za vožnje v prvem razredu, za odpravnine, za penzije itd.

In če, sodrugi, še upoštevate, da iz samega socialnega čuta vam hočejo odvzeti vsako skrb za bolniško zavarovanje in jo prevzeti nase, samo radi tega, da bi vas ne mučili z volitvami, tedaj boste pač morali razumeti, da ne gre zane-

marjati svojih lastnih interesov radi vaših aktov. Izgleda tako, kakor da je Bog ustvaril brado najpreje gospodi v bolniški blagajni. Ali nič ne de, včasih pa pošlje isti Bog tudi veter in burjo, ki odnaša tudi največji smrad.

Mnogi sodrugi so mnenja, da bi bilo najbolje, po vsem sedanjem bolniškem zavarovanju lopniti z železno pestjo. Neki navihanelec je dejal, da bi ta ideja ne bila napačna. Morda ima prav. — Živijo akti! Akti drže bolniško zavarovalnico po konci in zato še enkrat: Živijo akti!

## Vajeništvo.

Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, je s svojim odlokom z dne 29. januarja 1923, št. 464, izdalo vsled intervencije inšpekcije dela v Ljubljani navodila glede učnih pogodb. Teh navodil se morajo zadrage strogo držati ter je načelnik zadrage za vršitev istih tudi osebno odgovoren. Predpisi obrtnega reda glede učnih pogodb in vajencev se morajo natančno izvrševati. Inšpekcija dela je izvajala:

1. Po deželi ne priglajaajo obrtniki-mojstri svojih vajencev pristojnim obrtnim zadrugam, odnosno občinskimi uradom, ter po večini sploh ne napravijo pismenih učnih pogodb, koje bi imele obrtne zadrage, odnosno občinski uradi po vpisu v zadevni protokol potrditi.

Inšpekcija dela je ponovno ugotovila, da leži po večini krivda na strani združnih načelstev, odnosno odborov, ki ali vsled malobrižnosti ali deloma zaradi nepoznanja predpisov ne postopajo po določbah obrtnega reda ter svoje člane tozadevno ne pouče pravilno, odnosno jim dajo naravnost predpisom protivne informacije, ter ponovno ravno načelniki zadrž sami najbolj kršijo zakonske predpise.

## Na potovanju.

Pred 25. leti sem zapisal v svoj dnevnik: „Vsak človek, razen lenuhastega malomeščana, goji vročo željo po potovanju. Bogataši prepotujejo svet v zabavo, a siromaki ga prehodijo kot rokodelci.“

Pred četrto stoletjem sem še lahko zapisal ta stavek kot resnico. Pač je bil že tedaj kapitalizem močno razvit, kapitalizem, ki stare običaje in oblike proizvodnje brezobzirno uničuje. Ali na mlado generacijo uplivajo stare navade tako silno, da rokodelci še večkrat primejo za potno palico in gredo po svetu, kakor so to delali njihovi pradedje. Pa saj drugače ni bilo mogoče. Oče in ded sta z nahrbtnikom na plečih videla mnogo sveta in marsikaj doživela. In ko je ob dolgih zimskih večerih piskal veter okolo hiše, se je oče ojunačil, zapalil pipo in nam pravil iz svojih mladostnih spominov. Resni in veseli dogodki z njegovega potovanja so našli vedno pazljive poslušalce, pozabivše na glad in spanje, in poslušajoče zgodbi, lepše od pravljic, ki jih jim je pripovedovala mati.

Dočim je oče pripovedoval, je sedel doraščajoči sin na klopi pri peči, prisluškaval in razmišljal. Doživljaji očetovi so bili pač jako lepi, toda njemu ne zadošča, da bi samo slišal, nego hoče vse tudi sam doživeti. Bolj in bolj se pogloblja v misel, da pojde v svet takoj, čim poteče njegova učna doba, da spozna tujino in ljudi, ki bivajo v njej.

Nato pride huda doba učenja. Ali tudi ta je imela dosti veselih trenotkov. Kadar so bili mojster im pomočniki razpoloženi, so pripovedovali o burkah, ki so jih uganjali na svojih potovanjih. Resnica in laž sta se vrstili, druga je prekašala drugo, zgodbi pa so bile kljub temu prijetne in so prepoile dovzetno mlado dušo.

Pomočniki prihajajo in odhajajo. Ali vsak se lahko pobaha, da je videl kos sveta, da je marsikaj doživel in si nabral izkušenj. Čimveč je pomočnik prehodil, tem bolj ga spoštujejo njegovi so-

delavci. Strahopetca in šušmarja ga imenujejo, kdor se ni upal ločiti od svoje matere.

Nada na bodoče potovanje krajša učencu učno dobo, ki je dostikrat pravcato mučeništvo, da jo lažje prestaja. Nada mu je bila ideal, ki mu je sladil bodočnost, da je lažje trpel.

Končno je prost! Z učnim izpričevalom v žepu in s polno glavo načrtov za bodočnost se kreta ponosno mladi pomočnik v domači hiši. Mati šiva, sestra lika, vsi pripravljajo za njegov odhod. Marsikatera materina solza kane na belo platno, ki ga pripravlja sinu, toda ne mara ga zadržati s solzami, ker ve, da postane šele potem iz dečka izkušen mož, če se vrže brez opore v vrtnec življenja.

Krasen pomladni dan. Solnce se smeje, drevesa cveto, v zraku cvrče škrijanci. Sorodniki in znanci spremljajo mladeniča, ko odhaja iz malega mesteca, ki mu prihaja danes tako lepo in prijazno kakor še nikdar. Starši mu stiskajo roko, želeč mu srečo, mladina mu maha v pozdrav z barvastimi robci, otroci pa stoje začudeno pred hišami. Sestre jočejo, mati pa mu daje tisočero dobrih naukov na pot v življenje, oče ga pa spremi tiho in z resnim obrazom.

Mladenič je skoro vesel, da je konec hrupnega poslavljanja, da je končno sam na cesti in se zadnjič ozre na svoje rodno mestece. Še zadnji, dolgotrajen pogled, kakor da si hoče vso okolico vtisniti v srce kot neizbrisno podobo za vse svoje življenje; potem se urno okrene in koraka neustrašno naprej, liki da hoče premagati ves svet.

Ni dolgo sam. Kmalu sreča četo „mladičev“, ki so ležali v senci in so tudi prvič zapustili mehko domače gnezdo, da poskusijo svojo srečo v svetu, kakor jo hoče poskusiti tudi on. Kmalu se seznani in potujejo skupaj naprej.

Zdaj gre skozi vasi, zdaj skozi mesta, povsod opazuje in občuduje novosti, neznane stvari, dolgo časa nepoznane. Če spi danes na trdi gostilniški mizi, mu služi nahrbtnik za blazino, in zna, da bo nastopni dan drugače, ko najde prenočišče v gosto-

2. Kakor vsaka pogodba, imajo biti tudi pismene učne pogodbe povsem točne in jasne ter imajo vsebovati one važne pogoje, ki so navedeni v odstavku 3, § 99. obrtnega reda, da ne nastanejo naknadno nepotrebni spori in pritožbe o izkoriščanju; toda odkar so po preobratu začasno pošle predvojne, točno po predpisih obrtnega reda § 99., odstavka 3., sestavljene tozadevne tiskovine, se zadruga po deželi, kjer se posebne pismene učne pogodbe sploh še ne napravljajo, ne brigajo, da bi bile te pravilno sestavljene in da bi vsebovale vsaj en del glavnih predpisanih pogojev, še manj pa se brigajo, da bi dale svojim članom kak primeren vzorec na razpolago; dočim uporablja en del zadrug tiskovine, ki niso samo pomanjkljive, ampak vsebujejo celo protizakonite določbe.

Zahteva obrtnega reda odstavka 3. § 99. ni nikakor brezpomembna formelnost, temveč sloni na dolgoletnih izkušnjah, ter kažejo tudi tuuradne, skoraj dnevne pritožbe v vajeniških zadevah, važnost in nujno potrebo, da so pismene učne pogodbe faktično do skrajnosti detajlirane v zmislu predpisov, kojemu pogoju so stare tiskovine skoraj popolnoma odgovarjale.

Kakor so važni (in to seveda za slučaj spora) točni podatki o mojstru, vajencu in vajenčevih starših (varuhu, zastopniku) in navedba zakonitih dolžnosti vajenca in mojstra, tako je še čim bolj potrebno, da učna pogodba točno precizira učno dobo z navedbo datuma, s katerim dnevom pričenja in s katerim dnevom konča učna doba, ker z navedbo števila let in datuma učne pogodbe, katero mojstri običajno šele po preteku štirih tednov — da, celo šele v teku leta — napravijo, učna doba nikakor ni točno določena, kar da največ povodom za spore, ker izrabljajo mojstri netočnost pogodbe ter zavlačujejo oprostitev vajencev.

3. Ponovne pritožbe pri inšpekciji dela dokazujejo, da so

ljubni kmetski hiši. In ko posede vsa kmetska družina po končanem delu okolo velike mize in posluša njegovo pripovedovanje, raste njegova samozavest in njemu samemu se dozdeva, da je kdove kakšen imenitnejši? Seveda pridejo tudi hudi, prav hudi dnevi. Kljub vsej umetnosti beračenja izgine prekmalo tistih par kron, namenjenih za potovanje, le prekmalo se stanjšajo podplati na čevljih, obleka postaja od dne do dne slabša. Tu pa moraš ukrotiti potovalno strast in se ozreti po delu, ki pa se ne najde vedno tako hitro. Drvi od mojstra do mojstra, a nihče ga ne rabi. Strah pred orožniki raste od dne do dne. V velikih ovinkih se ogne možu postave, ki utegne postati ob takem srečanju zanj zelo nevaren.

Naposled dobi delo! S podvojeno silo skuša izpolniti svojo dolžnost, kar se mu pa ne posreči vedno. Obrti se izvršujejo po drugih mestih in deželah različno. Učiti se mora, vedno znova učiti, kar je od začetka sicer neprijetno, za njegovo bodočnost pa velike vrednosti. Tako razširi svoje strokovne znanje, spozna ljudi in dežele, njih šege in navade. Duševno obzorje se mu širi, tuje razmere primerja z domačimi, razsoden človek postane.

Solnce greje zopet topleje. Čevlji so popravljeni, v žepu nove obleke zveni nekaj kronic, in zopet se vesel poda na pot. Njegov cilj je še daleč. Ožja domovina mu je pretesna, v inozemstvo hoče, da spozna tudi ondotne dežele in njih ljudi. Kam bo krenil, je odvisno od njega samega in njegovega poklica. Z vznemirjenim srcem prestopi mejo. Če je pa razmere v tujini natančneje proučil, ve, da sta teorija in praksa dva različna pojma. Vse, kar vidi, je novo, čisto drugačno kakor doma. Spotoma občuduje in primerja vse, dokler ne dobi zopet dela v kateremkoli kraju.

Tako mine nekaj let, končno se naveliča potovanja in si poišče mirnega in varnega zavetja, kjer si postavi svoje gnezdo: dom. Če ima srečo, ostane v tujini, če pa mu ta odreče svojo naklonjenost, krene njegov korak zopet proti domu. Kot neizkušen mladenič se je podal v svet, kot izkušen mož se vrača v domo-

mojstri in zadruga menda mnenja, da predpisi obrtnega reda in tozadevne staroavstrijske naredbe sploh ne veljajo več, in da je poljubno podaljšanje učne dobe povsem prepuščeno preudarku učnih mojstrov in zadrug. Ta skrajna samovoljnost, katera se nemalo izrablja, povzroča seveda obilo utemeljenega ogorčenja ter je ponovno povod pritožbam.

Vsled gornjih izvajanj inšpekcije dela je ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, z zgoraj citiranim odlokom odredilo sledeče:

1. Učne pogodbe je sklepati samo pismeno. Za obvezno je smatrati tiskovino „Učna pogodba“ ali pa vzorce, ki imajo isto besedilo kot zgoraj omenjena tiskovina.

2. Glede dopustnosti podaljšanja učne dobe veljaj sledeče: Za podaljšanje učne dobe vajencev so samo obrtne oblasti (okrajna glavarstva, mestni magistrat) po predhodni ovadbi in na predlog posameznih vodstev obrtnonadaljevalnih šol kompetentne, in to na podlagi § 99 b, odstavka 5, obrtnega reda.

Obrtne zadruge za tako podaljšanje niso kompetentne ter morejo tudi obrtne oblasti tako podaljšanje izvršiti samo pred potekom nerealne učne dobe.

Posamezni mojster, ki je za uspešno dovršitev učne dobe svojih vajencev odgovoren, ima torej vzdrževati z vodstvom obrtnonadaljevalne šole potreben stik in pri opaženi malomarnosti v obisku šole itd. potom šolskega vodstva preskrbeti podaljšanje učne dobe pri pristojni obrtni oblasti.

Okrajna glavarstva in mestni magistrati bodo vse pritožbe in ovadbe predmetnih prestopkov natančno preiskali in krivce občutno kaznovali. Naroča se zadrugam, da poučijo o tem svoje člane.

vino. Bogastva sicer ne prinaša, toda pomnožil si je svoje strokovno znanje in spoznal ljudi, in kar je pravtako važno, nabral si je trajnih in lepih spominov za celo življenje.

Tako je bilo nekdanj, in danes?

Vesele popotne pesmi so utihnile, deželna cesta je pusta in prazna. Ako srečamo na cesti siromašnega popotnika, navadno ni več rokodelski pomočnik, ampak iz človeške družbe vržena sirota, ki se z velikim trudom vlačí od ene oskrbovalne postaje do druge. Vsi ga zaničujejo in zasmehujejo, le glad ga pozdravlja, toda v svet gre sam in brez miru, da najde končno v tem ali onem obcestnem jarku svoj žalostni konec.

Dandanes se mladi ljudje več ne upajo na široko cesto. Od boljše situiranih popotnikov se razločujejo, kadar iščejo dela iz kraja v kraj, le v tem, da se vozijo v III. razredu. To so pa le oni srečniki, ki vidijo, če že ne veliko, pa vsaj nekaj sveta. Nešteta množica pa, ki dela po tovarnah, potovanja sploh ne pozna in nanje niti ne misli.

Štirinajstletni mladenič stopi v hreščečo strojnico, ki mu često ostane delavnica za vse življenje. Gleda, kako stari mró, na njihova mesta pa prihajajo mladi, kako postajajo krepki možje pohabljeni in kako hirtó venó cvetoča dekleta. To je pa tudi vsa izprememba v tem enakomernem življenju. Kaj bodo nekdanj ljudje pripovedovali svojim otrokom: da so bili rojeni pod nesrečno zvezdo, tožili bodo o mali plači in o surovosti delodajalcev ter o enakomernem življenju, ki ga ne slade nikakršne izpremembe in ki ne pozna iskrenega prijateljstva. Umrli bodo, ne da so njih oči občudovale krasoto zemlje, lepoto in zanimivosti, ki jih nudi svet.

Napredek je lep, ne da se zadrževati — preteklosti nemaram popevati hvalospeva. Ali vzlic temu bi se razjokal za lepo prošlo, poezije polno dobo mladega rokodelca. Nahajam pa tolažbo v svojem prepričanju, ki mi pravi, da bodo poznejši ljudi zopet potovali, in sicer ne da bi iskali dela, temveč kot srečni in prosti otroci zemlje.

## Stavka lesnih delavcev v Mislinjah.

V našem listu smo že opetovano poročali o razmerah pri lesnoindustrijskem podjetju firme Perger v Mislinjah. Poročali smo tudi, da se vprašanje regulacije mezd prizadetega delavstva vleče že od 29. marca in da navzlic vsem poskusom in naporom strokovne organizacije vsled naravnost neverjetne trme starega Pergerja ni prišlo do potrebnega sporazuma.

Pergerju manjka vsak človeški čut in zato z uprav sadistično naslado gleda nepopisno trpljenje zaslužjenih trpinov. Pogajanja, katera so se vodila dne 12. julija 1923 na okrajnem glavarstvu v Slovenjem Gradcu radi označenih lastnosti Pergerja, niso imela uspeha. In ker avstrijski industrijalec žid Perger o kakem povišanju plač ni hotel niti slišati. Dan mu je bil rok do 18. julija, naj se premisli, pomagalo pa ni, ker Perger ni smatral za vredno, dati kak odgovor. Tolikokrat prevaranega delavstva je potrpežljivost minila in je zato dne 19. julija stopilo v stavko.

Na daljše prizadevanje so se dne 26. julija vršila ponovna pogajanja, a zopet brezuspešno. Pri ti priliki sta Perger in jegov famulus dr. Pirnat sicer pristala na gotova zboljšanja posameznim kategorijam, ali konec koncev je bil ta, da si je hotel pridržati pravico celo vrsto delavcev vreči enostavno na cesto. Za tako ceno zastopniki delavcev na končno izravnavo spora seveda pristati niso mogli.

Čeprav so bile koncesije od strani Pergerja in dr. Pirnata zelo malenkostne, bi jih zastopniki delavcev morda sprejeli, samo da pokažejo dobro voljo ter dokažejo, da jim gre samo za najnujnejše. Izjava Pergerja glede odpusta pa je dokazala, da mu ni šlo za resno poravnavo, temveč da se je ves čas le krvavo norčeval v nadi, da delavstvo zgubi pogum in se poda nazaj v stari jarem pod še krutejšimi pogoji. Ko je Perger uvidel, da delavstva ne more ugnati v kozji rog, je izjavil, da je vsakdo, kdor se najkasneje v ponedeljek ne vrne na delo, odpuščen. Tudi to ni pomagalo, delavstvo je ostalo solidarno. Perger je na to šel in si naročil orožnikov, baje za svojo osebno varnost, dasi mu ni nihče ničesar hotel. Očividno je nameraval Perger potom orožnikov stavkujočim nagnati strah. Ko pa še to ni pomagalo, je stopil v stik z gostilničarjem Prevolnikom, da mu ta preskrbi nekaj stavkolomcev. Prevolnik je nalogo res prevzel in zbobnal skupaj kakih 20 ljudi. Stavkujoči Prevolnikovo početje niso gledali mirno. Ko je nameravalo onih 20 pričiti z delom, so jih stavkujoči obkolili in bogve, kaj bi se bilo zgodilo, če najeti stavkolomci ne bi bili pravočasno uvideli, da jih je Prevolnik zapeljal v past. Skratka, uvidevši nevarnost situacije, jo je vseh 20 urnih nog popihalo tja, od koder so prišli.

Mislinjskemu delavstvu vsekakor priporočamo, da si Prevolnika dobro zapomni in da mu njegovo pasjo dobrohotnost poplača s tem, da mu nihče ne da nobenega vinarja skupička več. Gostilničar Prevolnik naj svojo brozgo prodaja Pergerju. Potem, ko so se pokazali vsi špekulativni triki Pergerja in dr. Pirnata kot brezuspešni, so se dne 1. avgusta t. l. vršile zopet razprave. Ker pa Perger tudi pri ti priliki ni pokazal volje za sporazum, nasprotno ponovno skušal razbiti solidarnost stavkujočih, so tudi te razprave ostale brez pozitivnega rezultata.

Perger ne samo, da uničuje delavce potom gladovanja, temveč gre v svoji maščevalnosti tako daleč, da uniči še živino, ki jo imajo nekateri delavci ne morda zase, ampak s katero vozijo Pergerju les. Ugonobiti je hotel delavcem v

gozdu živino na ta način, da jim je prepovedal košnjo na onih zemljiščih, ki jih delavci v to svrho že od pamtiveka uživajo. Kakor hitro v visoko ležečih krajih trava ni pokošena v do polovice avgusta, se lahko računa, da je zgubljena. Ta satanski namen je hotel Perger s svojo prepovedjo doseči, pa se mu ni posrečil.

V zadnjih številkah našega glasila smo navedli številke ogromnih dobičkov, ki jih Perger ima, danes pa predočujemo, kako izgleda v številkah dohodek delavcev.

Na podlagi početkom stavke sestavljenem popisu je dognano, da je pred stavko stradalo pri Pergerju vsega skupaj 429 oseb, to je z družinskimi člani vred. Povprečna plača je za delovno osebo znašala 10:50 ali 2:75 Din na uro. In ako računamo, da pride v poštev 129 delovnih oseb, tedaj znaša plača vseh teh delovnih oseb na eno uro skupno 334:75 Din. Ako raztegnemo to plačo na osem ur, znaša dohodek vseh 129 delavcev dnevno 2678 Din. To je dnevna plača, od katere mora dnevno živeti 429 oseb. Na posamezno osebo pometakem pride dnevno komaj 6 Din. Kako bi se neki preživljal in oblačil Perger, ako bi se mu odmerilo 6 Din dnevnih dohodkov?

Kakšna so stanovanja pri Pergerju, v katerih prebivajo delavci, smo tudi že povedali. Danes dostavljamo glede stanovanj še to, da so slučajni, kjer v eni sobi stanujeta kar po dva zakonska para, izmed kojih ima vsak po dva otroka. Starši in otroci spe skupaj v eni postelji, ker je prostora samo za dvoje postelj! V drugi sobici, ki meri komaj 12 metrov ploskve, stanuje mož, žena in petero otrok! Torej tudi na tak način uničuje Perger delavsko paro — nekaznovano! V svoji graščini ima stari pustolovec Perger v prvem nadstropju sicer 18 praznih sob, v drugem objektu v prvem nadstropju tudi 10 praznih sob ali bog ne zadene, da bi ljudem preskrbel ljudem primerna stanovanja, delavcem, katerim se ima za svoje premoženje zahvaliti. Značiln, da vse oblasti tirana, kakršen je Perger, mirne duše gledajo. Pripetilo se je celo, da se je zastopnik okrajnega glavarstva v Slovenjem Gradcu pri zadnji razpravi ostentativno zavzemal za Pergerja. V zahvalo za to ga je potem Perger povabil na tečno kosilo! Če je kosilo dišalo po korupciji, ne vemo.

Skrajni čas bi že bil, da inšpekcija dela v Mariboru poseže energično vmes in napravi red. Delavci stavkajo dalje in prav imajo.

## Obrtnonadaljevalna šola za vajence v Ljubljani.

Radi nedostajanja sredstev se je moralo lansko leto 1922/23 šolski pouk prekiniti za vajence, in sicer radi nepokritega primanjkljaja prejšnjega šolskega leta, ki je znašal 68.000 Din, med tem ko bi proračun za šolsko leto 1923/1924 znašal najmanj 145.000 Din. Ali se bo pouk sploh pričel, je danes še odprto vprašanje. Za pouk je potreben kredit 145.000 Din. Od kje dobiti ta denar?

Država sama bi morala, kakor vedno, kriti dve tretjini učnih stroškov. Toda v letošnjem proračunu je država odpovedala vsak kredit za obrtnonadaljevalno šolstvo in ga iz proračuna enostavno črtala. S tem je zadan obrtnonadaljevalnemu izobraževanju vajencev smrtni udarec, ki bo imel za razvoj obrti in industrije kakor tudi za razvoj naše tehnične srednje šole, ki je, mimogrede omenjeno, edina v državi — daleko-

sežne posledice. Kakor za drugo šolstvo, tako je dolžna država skrbeti in prispevati tudi za strokovno šolstvo. Anketa o tem važnem vprašanju se je vršila dne 21. maja t. l. v magistratni dvorani pod vodstvom gosp. župana dr. Periča in ki so se je udeležili zastopniki vlade, trgovske in obrtniške zbornice, Zveze industrijcev in Južne železnice, ter načelniki ljubljanskih zadrug. Na tej anketi so se posvetovali omenjeni zastopniki in sklenili, da je treba ustvariti za prehodno dobo, dokler bodo radi ukinitve državne podpore tudi obrtnonadaljevalne šole ukinjene, z razpoložljivimi sredstvi kako **nadomestilo za šolski pouk vajencev.**

Zastopnik gospodarskih korporacij in zadrug so s tem zagotovili malo podporo, zahtevajo, da storita tudi občina ljubljanska in država svojo dolžnost. Z državo ni nič, ker ni v letošnjem proračunu — edino občina je tukaj, da poseže v blagajno. Zadruga, v Ljubljani pa predobro poznamo, te ne bodo ničesar dale, zgovarjale se bodo, da nimajo denarja — zato je potreba nujna, da vsaki podjetnik in mojster plača za vsakega vajenca, ki se uči pri njem, letno po 50 Din za vzdrževanje obrtnonadaljevalnih šol po sistemu, ko so bile pred vojno po strokah. Celo po deželi mojstri prispevajo za šolo vajencev in do tega mora priti tudi v Ljubljani, ako hočemo dobiti dober obrtniški naraščaj.

## Historični podatki.

V naslednjem navajamo kratek pregled onih držav, ki so uvedle osemurni delavni čas.

Prve države, ki so po vojni uvedle osemurni delavnik, so bili centralne in južnoameriške države. Nekateré druge države so osemurni delavnik uvajale tudi že pred vojno.

Uveden je osemurnik v sledečih državah:

- 29. oktobra 1914 — Panama.
- 17. novembra 1915 — Uruguay.
- 4. septembra 1916 — Ecuador.
- 31. januarja 1917 — Meksiko.
- 22. januarja 1917 — Portugalsko.
- 7. novembra 1917 — Rusija.
- 27. novembra 1917 — Finska.
- 14. avgusta 1918 — Norveška.
- 15. novembra 1918 — Nemčija.
- 23. novembra 1918 — Poljska.
- 14. decembra 1918 — Luksemburška.
- 19. decembra 1918 — Avstrija.
- 19. decembra 1918 — Čehoslovaška.
- 8. januarja 1919 — Jugoslavija.
- 23. avgusta 1919 — Francija.
- 27. junija 1919 — Švica.
- 1. oktobra 1919 — Španska.
- 17. oktobra 1919 Švedska.

Na Angleškem je osemurni delavnik osiguran potom kolektivnih pogodb. V železarski in jeklarski industriji na Angleškem velja osemurni delavni čas že od leta 1906, v rudarstvu se v isti državi dela celo samo sedem ur dnevno. Nič drugače ni v Zedinjenih državah severne Amerike, kjer osemurni delavni čas velja tudi za železnice.

Ta pregled pač jasno kaže, kako so tožbe podjetnikov radi konkurenčne zmožnosti neopravičene.

## Tovarna stolov v Gameljnah.

V tovarni stolov g. Štadlerja v Gameljnah so se dogajali zadnji čas neke nekam čudne reči. Delalo se je noč in dan, a ne le odrasli delavci, delale so po noči tudi delavke in mladoletni. V takih razmerah bi vsak človek mislil, da je tovarna preobložena s tolkim delom, da ga pri celodnevem delu ob največjem naporu delavskih sil ne more zmagovati. Pa temu ni bilo tako. Tovarna je sicer delo imela, ne pa toliko, da bi se ga ne moglo zmagovati ob normalnem delovnem času. Če se je pa od delavstva zahtevalo, da mora tudi po noči delati, je imelo to svoj namen. Gospod Štadler in njegovi pomagači so namreč prišli na izvrstno idejo kako bi pri skrčenem številu delavstva bilo mogoče opravljati isto množino dela. Da zmanjšano število delavstva opravi isto delo, je bilo potrebno podaljšati delovni čas. Da firma Štadler to doseže, je stvar vzela sicer spretno v roke, vendar pa ne tako spretno, da ne bi se je dalo otipati. Uvajanje nočnega dela ni imelo družega namena, kakor privaditi delavstvo na protizakonito podaljšani delovni čas. Ob enem je obstojal „lep“ namen reducirati delavstvo. Da sodimo prav, nam dokazuje kmalu na to podvzeti korak uprave tovarne, ki je bil usmerjen tako, da se znebi najpreje onih delavcev, ki se zavedajo važnosti svoje strokovne organizacije. Skratka, sledilo je odpoved desetim delavkam in dvema delavcema! Odpoved je uprava tovarne utemeljevala z izgovorom, da ima premalo dela. Tako je trdila ona uprava, ki je pred odpovedjo uvajala nočno delo! Razume se, da delavstvo tega udarca v obraz ni sprejelo molče. Zadnjega julija 1923 se je vršil v Gameljnah sestanek vsega v tovarni vposlenega delavstva, kojega sta se za strokovno organizacijo udeležila tudi s. Kordič in Erjavec. Sklenilo se je na tem sestanku, da se spričo razmer odpoved na znanje vzeti ne more. Upoštevajoč, da tovarna z delom ni preobložena se je sklenilo zahtevati, da se delovni čas reducirajo tako, da postane odpoved brezpredmetna. Delavci in delavke so izjavili, da raje potrpe in se zadovolijo tudi z manjšimi dohodki za toliko časa, samo da nihče ne bo ostal popolnoma brez zaslužka. Morali so delegati strokovne organizacije iz Ljubljane v ti zadevi še dvakrat premeriti pot v Gameljne, predno je bila vsa zadeva urejena. Končno je bilo z upravo sklenjeno, da se dana odpoved smatra za neveljavno in da se bo pet dnij v tednu delalo po šest ur dnevno. Za gospoda Štadlerja je vsa stvar imela še to neprijetno posledico, da je radi kršenja zakona o zaščiti delavcev moral plačati 1000 Din globe, na katero ga je obsodila inšpekcija dela.

## Zapisnik

seje pokrajinskega odbora „Zveze lesnih delavcev Jugoslavije“ v Ljubljani, katera se je vršila dne 9. avgusta 1923 v prostorih tajništva in se je pričela ob pol 6. uri zvečer.

Navzoči: Žagar, Bradeško, Gašpari, Ravnik, Tokan, Peterca in Dermastja; od kontrole navzoča Kavčič in Pokovec. Kot zapisnik ljubljanske podružnice navzoč Iglič; za Zvezo lesnih delavcev Jugoslavije navzoči Erjavec, Blažević in Kordič.

Predseduje Tokan, zapisnik vodi Dermastja.

Dnevni red: Čitanje zapisnika zadnje seje, dopisi, poročila, raznoterosti.

Prečitani zapisnik se vzame na znanje. V dopisu iz Mislinj tamošnji sodrugi poročajo, da stavka traja neizpremenjeno dalje in pa da se je vršil razgovor na okrajnem glavarstvu v Slovenjem Gradcu v zadevi nadaljnjih korakov, da se stavko privede h

koncu. Sporočeno izjavo okrajnega glavarja, da pritisne na inšpekcijo dela v Mariboru, se vzame z zadovoljstvom na znanje. Sklene se vse potrebno za pospešitev daljših razprav in se ob enem tudi sklene nov kredit za daljše podpiranje stavkujočih.

Iz Loškega potoka javljajo sodrugi, da je tvrdka „Tabor“ uvedla prekournno delo s primernim povišanjem plač. Ker pa po zakonu predvidenih 50% ne dosega popolno višino, se sklene, opozoriti tvrdko na to okolnost in zahtevati, da se primanjkljaj delavcem doda.

Poročilo iz Milanovega vrha, da tamošnja podružnica glede števila članov lepo napreduje, se vzame na znanje ter vstrežajoč izraženi želji se sklene, tamkaj sklicati shod. Istotako se na poročilo iz Mojstrane sklene sklicati tudi v tem kraju shod.

Vsebina dopisa iz Kočevja se vzame na znanje in se so drugu Falknerju, ki dela sicer pri rudniku, je pa naš član, vsled stavke nakaže stavkovna podpora.

Neki izraženi želji v dopisu iz Maribora se ugodi.

Sklene se račun za porabo telefona poravnati.

Na to slede poročila o shodu v Trziču, o razmerah v Bohinjski Beli ter o odpustu pisarniške moči. Kot novo pisarniško moč se sklene namestiti gospodično Vik. Lenasijevo in sicer najpopreje na poskušnjo za šest tednov.

Po splošni interni razpravi se je sejo ob 8. uri zaključilo.

## Socialna politika.

### Pregled socialnega zavarovanja v inozemstvu po najnovjšem stanju.

V Belgiji je izpremenjen in izpopolnjen zakon z dne 21. decembra 1903 o izplačevanju podpor ponesrečencem za slučaj nezgode po zakonih z dne 27. avgusta 1919 in 7. avgusta 1921. Izplačevanje pokojnine za slučaj starosti se osnuje s posebnim zakonom. Zakon z dne 10. maja 1900 daje premije onim osebam, ki so plačevale prispevke blagajnam za rente v slučaju starosti. Izboljšanje nudi zakon z dne 20. avgusta 1920, ki priznava vsem 56 let starim ubogim osebam brez predhodnega plačevanja prispevkov rente za slučaj starosti, katerih višina znaša 600, 660 in 720 frankov letno v razredu, ki je vanj uvrščena občina, v kateri vpokojenec biva. Veljavnost tega zakona je podaljšana za tri leta; po preteku tega roka mora poslanska zbornica sprejeti zakonski osnutek, ki ga ji je predložila vlada dne 28. novembra 1922. Po tem osnutku so zavezani vsi delavci plačevati prispevke, v kolikor ne presega njihov dohodek določene višine; za gotove panoge prebivalstva je predvideno tudi prostovoljno zavarovanje. Poleg tega je predvidena za 65 let stare siromašne osebe brezplačna podpora, ako si niso mogle pridobiti podpore iz kakega drugega naslova.

V Danski je obnovljeni zakon iz leta 1915 o bolniških blagajnah precej izpremenjen z zakonom od 6. maja 1921 in 20. junija 1921; razglašen je v novi stilizaciji; zavarovanje za slučaj nezgode je predpisano z zakonom z dne 6. julija 1916 ter izpopolnjeno z zakonom z dne 28. junija 1920, z zakonom od 6. maja 1921 je uvedeno zavarovanje za slučaj onemoglosti. Zakon z dne 13. maja 1908 o podeljevanju podpor siromašnim ostarelim je nadomeščen z zakonom od 7. avgusta 1922 o pokojnini za slučaj starosti. Po tem zakonu ima vsak na Danskem stanujoči ali na danski ladiji zaposleni pripadnik danske države pravico do starostne pokojnine po dovršenem 65. letu starosti. Ako so podane posebne okolnosti, morejo občinska oblastva z odobrenjem ministrstva notranjih zadev dovoliti starostno po-

kojnino že po dovršenem 60. letu. Osebe med 62. in 65. letom starosti, katerih pridobitnost se je zmanjšala najmanj za dve tretjini, se prištevajo k 65 let starim, ako ne prejema rente na podlagi zavarovanja za slučaj onemoglosti. Renta za slučaj starosti obstoja iz letne vsote ter rodbinskih doklad. Tako znaša na primer v Kodanju letna renta za oženjene, ki so dopolnili 65. leto starosti, 1008 danskih kron, za samskega starčka 552 in za starko-samico 504 danske krone. V slučaju obolenja morajo občinske oblasti skrbeti na podlagi zdravniškega izpričevala za oskrbo siromašnega v bolnici, za zdravila itd. Dodatek renti, ki je odvisen od draginje življenskih potrebščin, se izračunava na isti način, kot draginske doklade javnim nameščencem, običajno znaša za oženjene 132, za samce 66 danskih kron. Vpokojenec, ki ima poleg pokojnine tudi druge dohodke, ima pravico do polne pokojnine samo v tem slučaju, ako ostali dohodki ne prekoračijo polovice letne pokojnine za 100 danskih kron; v nasprotnem slučaju se odgovarjajoči zneski odbijejo.

V Franciji je raztegnjena veljavnost zakona o zavarovanju za slučaj nezgode z zakonom z dne 25. oktobra 1919 na različne bolezni, ki se posebno pojavljajo v posameznih strokah delavstva, z zakonom z dne 15. decembra 1922 na delavce in pomožne moči v poljedelstvu, izvzemši hišne posle. Sedaj se razpravlja v poslanski zbornici o obsežnem zakonskem osnutku o socialnem zavarovanju, ki predvideva obvezno zavarovanje za slučaj bolezni, starosti, onemoglosti, materinstva, smrti in povečanja števila družinskih članov, nadalje obsega vladni predlog izboljšanje zavarovanja za slučaj starosti in onemoglosti rudarjev.

Na Angleškem je izmenjen National Insurance Act iz leta 1911 v 1913, 1917, 1918 in 1921. Najnovejši zakon z dne 10. novembra 1921 (11 H 12 George V, Chap 66) podaljšuje dobo, na podlagi katere morejo ostati nezaposleni v zmislu odredb National Insurance Acta zavarovani (za dobo 12 mesecev po prestanku zaposlenja) začasno do 31. decembra 1922, to je do konca trajanja veljavnosti zakona.

Glasom novele k zakonu o pokojnini za slučaj starosti z dne 23. decembra 1919 znaša tedenska pokojnina pri letnem dohodku rentnika:

|             |                  |
|-------------|------------------|
| do 26 L 5 š | 10 š             |
| od 26 „ 5 „ | do 31 L 10 š 8 „ |
| „ 31 „ 10 „ | „ 36 „ 15 „ 6 „  |
| „ 36 „ 15 „ | „ 42 „ 4 „       |
| „ 42 „ — „  | „ 47 „ 5 „ 2 „   |
| „ 47 „ 5 „  | „ 49 „ 17 „ 1 „  |

Pri višjem dohodku se pokojnina ne izplačuje.

Pri določanju dohodkov se priračunava vrednost imovine dotične osebe, izvzemši imovino, katero sama izkorišča, in sicer:

- prvih 25 L kapitalne vrednosti imetja ne pride v poštev;
- pri letni vrednosti 373 L se vračuna ena dvajsetina kapitalne vrednosti; pri letni vrednosti cele imovine, katere prekorača znesek 400 L, se vračuna ena desetina kapitalne vrednosti.

Pri izračunavanju dohodka, katerega ima rentnik, se ne vračuna vsota, katero prejema rentnik ali njegova žena za dobo največ treh mesecev na podlagi zdravniškega izpričevala pri zavarovanju za slučaj bolezni od zavarovalnega društva, osnovanega na principu vzajemnosti, od strokovne organizacije ali na podlagi zakona o ljudskem zavarovanju iz leta 1911. Istotako se ne vzame v račun vrednost pohištva in osebnih efektov rentnika brez ozira na vrednost. Ako je rentnik sodnijsko ločen od

svoje žene, se enako ne vračunajo alimentacije, katere prejema ločeni zakonski drug.

Zavarovancu, ki potrebuje zdravniško ali kirurško nego v zavodu, urejenem na osnovi zakona o ubogih, se ne more za dobo treh mesecev skratiti pokojnina, četudi je še nadalje potreben negovanja.

Odredba zakona o zavarovanju rente za slučaj starosti iz leta 1908, da je oseba, katera je bila diskvalificirana za prejemanje rente za slučaj starosti, ako je s svojimi sposobnostmi mogla skrbeti za prehrano oziroma preživljanje sebe in družine, je z novim zakonom ukinjena. Enako so ukinjene odredbe prejšnjih zakonov, po katerih se je vsaka oseba izključila od prejemanja rente za dobo 6 mesecev, ako je bila obsojena radi izvršenega prestopka s kaznijo zapor, ter osebe, ki so bile obsojene radi javnega pijančevanja, pa so po določilih starega zakona izgubile pravico do pokojnine za dobo šestih mesecev po razsodbi.

V Nizozemski je stopil v veljavo dne 3. decembra 1919 zakon z dne 4. novembra 1919 o zavarovanju za slučaj starosti in zakon z dne 1. novembra 1919 o izpremembi zakona za slučaj onemoglosti, a v letu 1920 zakon o zavarovanju za slučaj bolezni. Zakon o zavarovanju za slučaj nezgode iz leta 1901 je doživel z zakoni z dne 14. januarja 1918, 11. aprila 1919, 9. oktobra 1920 in 2. maja 1921 precejšnje izpremembe in izpopolnitve ter je bil objavljen z naredbo od 28. junija 1921 v svojem edinstvenem tekstu.

## Shodi.

**Milanov vrh.** Vsemu delavstvu na Milanovem vrhu priporočamo, da se shoda, ki se vrši v nedeljo dne 19. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne, v polnem številu udeleži. Poročevalec iz Ljubljane.

**Mojstrana.** Sodrugi, skrbite za dobro udeležbo lesnih delavcev na shodu, ki se bo vršil v nedeljo dne 19. avgusta 1923 v znanem prostoru.

**Tržič.** Dne 5. avgusta 1923 je bil v Tržiču od strani tamošnje podružnice sklican shod lesnih delavcev. Pri ti priliki je bilo žal opaziti, da med lesnimi delavci v Tržiču in okolici ne vlada ono potrebno razumevanje za strokovno organizacijo, kakor bi bilo želeti in kakor bi to bilo v interesu prizadetih delavcev samih. Zlasti je zavlada neverjetna indolenca med delavstvom na žagah pri Sv. Katarini. Le dvoje je mogoče, ali so ti delavci prekomodni, da bi prišli na napovedani shod, ali pa imajo občutek, da se jim godi predobro. Eno kakor drugo zna postati zanje usodepolno. Morda pa se tudi boje, da se gospodu baronu Bornu ne zamerijo, kar bi bilo za nje kot delovce zelo poniževalno, kajti zanj niso rodile še nikoli nič dobrega. Vse to je povzročilo, da je bil shod na žalost vseh pametno in trezno mislečih lesnih delavcev obiskan zelo maloštevilno. V kraju, kjer dela in ne živi, ampak životari preko 300 lesnih delavcev, kakor je to slučaj v Tržiču in okolici, bi se kaj takega dogajati ne smelo. Shodi, kakršen je bil ta, niso baš najboljši spričevala močnatosti in zavesti prizadetih delavcev. Stavka lesnih delavcev v Mislinjah, ki traja četrti teden, je najboljši dokaz za to, da morajo biti lesni delavci vedno pripravljeni stopiti na branik svojih delavskih interesov sploh. To pa se s pasivnostjo ne doseže. Pasivnost in nezanimanje znači nezadovoljanje, ki daje podjetnikom proste roke, ki prej ali slej izrabijo vsako priliko v svojo korist. Če pa se morda zanašajo tržiški lesni delavci na lepe oči g. barona Borna, jim že danes

prorokujemo, da bodo doživeli razočaranje, ki bo tako kruto, da sami ne bodo verjeli.

Zato pa, prijatelji, stran z mlačnostjo, stran z indolenco, ki ni delavcev dostojna. Parola zavednih lesnih delavcev mora biti: Vsi v organizacijo, vsi v Zvezo lesnih delavcev Jugoslavije.

**Ljubljana.** Mesečni shod lesnih delavcev se je vršil dne 30. julija 1923 dopoldne v „Delavskem domu“. Shodu je predsedoval podružnični predsednik s. Pokovec, ter je isti ob otvoritvi shoda omenjal krizo, katera je vsled splošnega gospodarskega zastoja zavlada tudi v mizarški stroki. Nadalje je opozarjal na okolnost, da izgleda tako, kakor bi se delodajalci pripravljali izkoristiti položaj, ki za mizarje in strojne delavce ni najugodnejši, za naskok na osemurni delovni čas. Zato naj bodo mizarji in strojni delavci na straži. Spominja se tudi preminulega s. Brajerja, kojega počaste navzoči z dvigom razsedev. O stanju blagajne za mesec junij 1923 poroča s. Iglič. Isti sodrug poroča tudi o izdatkih in dohodkih kakor tudi o končnem efektu vrtno veselice, katera se je vršila dne 15. julija. Čeprav smemo, pravi s. Iglič, biti z uspehom zadovoljni, lahko rečem, da bi uspeh bil veliko lepši, da se ni ta dan vršilo v Ljubljani kar sedem veselic. S. Šloser je bil mnenja, da se pri izbiri godbe ni dosti pazilo. Zadevo glede godbe pojasni sodrug Pokovec. Nato se razvije obširna razprava o sportnem klubu in risarskem tečaju za vajence, društveni zastavi, rudarski stavki ter končno o starostnem zavarovanju. Razpravo o starostnem zavarovanju je sprožil s. Borštner. Posegli so v razpravo razen ss. Lancoča in Erjavca še mnogi drugi sodrugi. Z daljšim govorom je posegel vmes tudi s. Tokan. Končno je prišla na vrsto neka pritožba s. Pokovca.

Proti sedanjí organizaciji in poslovanju bolniškega ter nezgodnega zavarovanja se je sklenila protestna akcija.

## Razno.

**Stavka rudarjev** traja v vseh premogokopih Trboveljske premogokopne družbe v polnem obsegu dalje. Podpirajte stavkujoče rudarje!

**Na velesejmu v Pragi,** ki se vrši v prvi polovici septembra 1923, bo razstava pohištva zavzemala dva velika paviljona.

**Zdravila se zopet podražijo.** Ministrstvo za narodno zdravje je izdalo novo tarifo za zdravila. Že sedaj so bila zdravila izredno draga, po novi tarifi pa so cene zopet znatno poskočile. Tako se je podražil aspirin za 80 odst., istotako salicil. Predmeti, ki jih dobivamo iz Nemčije, so se podražili kar za 200 do 300 odst. Le alkohol je po novi tarifi za 20 odst. cenejši kakor doslej.

**Smrekov lubadar v čeških šumah.** Poslednja leta se je lubadar po čeških črnih gozdih silno razširil ter napravil ogromno škodo. Uničevali so škodljivca na vse mogoče načine, pa pravega uspeha ni bilo. Mrčesa je bilo vedno več. Ali letošnji mrzli in deževni maj je pokončal na milijone in milijarde lubadarjevih gosenic. Nenavadno hladno in deževno vreme v maju in juniju, ki je trajalo skoraj šest tednov, je napravilo, da se gosenice niso mogle razlesti in da so poginile do malega vse. Skoraj cel mesec so gosenice kljubovale neugodnemu vremenu, ali navsezadnje so omagale in vse izstradane poginile. Tako je hladni maj pomagal češkim prostranim gozdom, da so se iznebili groznega škodljivca, proti kateremu so bili človeški napori skoraj brez uspeha.

**Štrajk mornarjev na Jadranu** še ni zaključen. V vsaki državi bi vlada našla način in sredstva, da se prepreči ogromna škoda, ki jo predstavlja taka stavka za gospodarsko življenje države, le pri nas, kjer bi morali take pojave preprečiti, se noče najti načina, da bi se prisililo lastnike k pogajanju in zaključenju stavke. Mornarji pa vztrajajo. 1800 mornarjev stavka, 500 od teh odpade na prekoceansko službo. Poleg tega je 3000 mornarjev nezaposlenih, vendar nobenega stavkolomca. — Lastniki parobrodov hočejo zaenkrat večje dobičke, mornarjem pa znižati plače.

**Statistika naše žetve.** Po podatkih ministrstva za poljedelstvo bo letošnja žetev za 30 odstotkov boljša kot lanska. Hrvatska bo imela približno 4.450.000 kvintalov pšenice, 694 tisoč kvintalov ječmena in 400.000 kvintalov rži. Dalmacija 194.000 kvintalov pšenice, 175.000 kvintalov ječmena, 94.000 kvintalov rži in 11.000 kvintalov ovsa. Slovenija 550.000 kvintalov pšenice, 173.000 kvintalov ječmena, 263.000 kvintalov rži in 230.000 kvintalov ovsa. Vojvodina pa okoli štiri milijone kvintalov pšenice. Za Srbijo in Bosno se objavijo podatke kasneje, računa se pa, da bo tudi v teh pokrajinah žetev za približno 30 odst. boljša kot lani.

**Bojna pesem svobode.** Kateri bojevniki za svobodo ne pozna bojne pesmi, porojene na Francoskem v slavnih dneh velike revolucije, a vdomačene povsod, kjer utripajo srca za svobodo in kjer išče goreči notranji pogum tudi izraza v besedah? Po vsem svetu pojó marzeljezo, ognjeno himno revolucije in v vsakem narodu so navdušujočim notam podložili svoj tekst. Nemški delavci imajo celo vrsto pesmi, ki jih pojó po melodiji marzeljeze. Rusi in Poljaki, Čehi in Madjari, Hrvati in Italijani so si izbrali krasni spev za svoje revolucionarne verze. Tudi slovenski delavski pevci pojó svoj „Naprej!“ po njeni melodiji. V glasovih marzeljeze odmevajo najdivnejše lastnosti revolucionarnega ljudstva: svobodnjaški ponos, samozavest in človeško dostojanstvo. Njena sugestivna moč je velikanska in vsako čuteče človeško srce ji podleže. Zato ostane marzeljeza revolucionarna himna, dokler bo kaj revolucionarnega duha na zemlji.

Kako premagujoč je bil vedno utis marzeljeze, dokazuje pač najbolje učinek, ki ga je naredila pri prvem javnem prednašanju v Parizu v času velike revolucije. Svobodni pisatelj Toubin poroča o onem momentu v pozabljeni gledališki zgodovini revolucijske dobe. Toubin pripoveduje:

„V prvih dneh meseca avgusta leta 1792 se je dogodil v Operi spomina vreden slučaj. Himna Rouget de L'Isle-a je bila v Parizu še skoro neznana. Med dejanji je stopil pevec na oder in s tresočim glasom zapel junaško pesem, ki je pozneje našla odmev po vsem svetu. Že prva kitica je poslušalce globoko presunila; še nikdar niso slišali tako pretresujoče in opojne melodije. Enostavno in resno, kakor cerkveni spev, in vendar tako viharo in ponosno! Po vsaki kitici je bil pevec prisiljen prestat, da je premagal svojo razburjenost in da se je zamaknjeno ljudstvo moglo oddahniti. Pri zadnjih verzih „Amor sacré de la patrie“ je padel umetnik na kolena in vsi navzoči so posneli njegov primer, vsa srca so glasno utripala in solze so se lesketale v očeh. Izmed dveh tisoč ljudi, ki so bili navzoči, se ne bi bil nihče premišljeval, jako bi bilo potrebno, kakor nekdanj Curtius, skočiti za domovino v prepad.“

Joseph Raugot L'Isle, pesnik in skladatelj marzeljeze, je bil rojen 10. marca 1760 v Lons le Saulnier in je umrl 30. junija 1836. Napoleon, ki je bil nekdanj z njim v vojaški šoli v Briennu, mu je dal za marzeljezo, katero so imenovali „De profundis kraljev“, letno rento. Pesnik jo je dobival do leta 1814, ne da bi vedel odkod. Napoleon je dobro vedel, koliko mu je

bila vredna. Ko je bil še general republike, je pisal direktoriju „Dobil sem bitko; marzeljeza je z menoj komandirala.“ Burboni niso bili tako hvaležni. Ko so se povrnili, je pesnik izgubil svojo penzijo. Šele Louis Philipp jo je zopet plačal, seveda ne iz svojega žepa.

**Zlate zaloge glavnih narodov.** Statistika, katero je nedavno objavila ameriška vlada in ki se tiče upliva svetovne vojne na važnost zlatih zalog različnih bank večjih narodov, izkazuje sledeče številke. Številke so določene v milijonih dolarjev dne 31. decembra 1922 in 31. decembra 1914:

Zlata zaloga milijonov dolarjev:

|                  | 1914 | 1922 |
|------------------|------|------|
| Zedinjene države | 828  | 3203 |
| Zedinjene države | 428  | 751  |
| Francija         | 803  | 708  |
| Nemčija          | 493  | 227  |
| Španija          | 110  | 487  |
| Argentinijska    | 213  | 450  |
| Holandska        | 83   | 233  |

Iz gornje tabele je jasno razviden dotok zlata v Zedinjene države in v nevtralne države. Ta pojav je eden izmed najbolj karakterističnih pojavov vojne in periode, ki je sledila neposredno za vojno.

**Delovni čas v zagrebških brivnicah.** V Zagrebu je te dni stopila v veljavo nova pogodba med brivskimi delodajalci in njihovimi nameščenci. Delovni čas traja 10 ur dnevno z odmorom dveh ur za obed. Ob sobotah se dela do devetih zvečer, druge delovne dneve od sedmih zjutraj do sedmih zvečer. Ob praznikih se dela do opoldne, a dan pred prazniki do osmih zvečer. Ob nedeljah so brivnice zaprte.

**Dobra letina na Ruskem.** Iz Moskve javlja Centralni Trgovski Komite, da je statistično ugotovljeno, da bo letošnja žetev dala 3 milijarde pudov. Žetev bo tedaj krila vse domače potrebe in doprinesla celo 500 milijonov pudov več, od česar se bo 200 milijonov izvozilo v inozemstvo.

**O rudarski stavki** poroča „Trgovski List“ med drugim tudi sledeče: „Da je došlo do stavke, je brez dvoma največ kriva Trboveljska premogokopna družba sama, ki je na svojem občnem zboru dne 1. junija 1923 storila skrajno nepremišljen in usodepolen korak ter za leto 1922 odobrila poleg 5% dividende v znesku 1.250.000 Din še izplačilo 45% superdividende v znesku 11.250.000 Din, torej celotno petdeset odstotkov od delniškega kapitala na račun enoletne dividende. Leta 1920 in 1921 je družba izplačala 11 in 12½% dividendo od delniškega kapitala 12 milijonov Din. Torej znaša za leto 1922 dividenda več kot je znašal leta 1921 delniški kapital.“

## Izjava.

Podpisani obžalujem svoj korak, vsled katerega sta za časa zadnje stavke mizarjev leta 1922 v Ljubljani bila dva sodruga po nedolžnem obsojena vsak na pet dni zapora. Izjavljam, da se od sedaj naprej pokoravam disciplini, katere vlada v strokovni organizaciji lesnih delavcev.

Ljubljana, 13. julija 1923.

IVAN HRIBAR  
mizar.

Lastnik in izdajatelj „Osvobodilno društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.